

Krakowska deklaracja o jodzie

Zadania i odpowiedzialność za programy prewencji zaburzeń z niedoboru jodu

Konsorcjum EUthyroid

Skrócona wersja tytułu: Krakowska Deklaracja o Jodzie Konsorcjum EUthyroid

Słowa kluczowe: jod, niedobór jodu, funkcje poznawcze, zapobieganie, epidemiologia, analiza wyników, koordynacja, działanie poprzez współpracę wielu organizacji

Adres do korespondencji:

Henry Völzke, M.D.

Institute for Community Medicine, SHIP/ Clinical-Epidemiological Research

University Medicine Greifswald

Walther Rathenau Str. 48

D-17475 Greifswald; Germany

Phone: +49 - 3834 – 867707; Fax: +49 - 3834 – 866684;

e-mail: voelzke@uni-greifswald.de

Wspólna Deklaracja

Zaburzenia z niedoboru jodu (ang. Iodine Deficiency Disorders – IDD) stanowią ogólnoswiatowe zagrożenie dla zdrowia jednostek i społeczeństw. Negatywne skutki niedoboru jodu są zróżnicowane i stanowią duże obciążenie dla publicznego systemu opieki zdrowotnej. Chociaż fakty te są dobrze udokumentowane, programy zapobiegające zaburzeniom z niedoboru jodu (IDD) cieszą się w Europie zaskakująco małym zainteresowaniem decydentów, środowisk opiniotwórczych i obywateli. Epidemiolodzy, endokrynolodzy i dietetycy z Europy zajmujący się IDD przy wsparciu w ramach programu badawczego Horizon 2020 i innowacyjnej Akcji EUthyroid (numer umowy 634453 <http://euthyroid.eu/>) są coraz bardziej zaniepokojeni zmniejszającym się zaangażowaniem decydentów w rozwiązywanie problemu niedoboru jodu w populacjach europejskich.

Informacja o projekcie

Z nielicznymi wyjątkami, jak np. Islandia, Europa jest kontynentem na którym występuje niedobór jodu. U osób dorosłych zamieszkujących obszary z niedoborem jodu występuje zwiększone ryzyko występowania wola tarczycy, guzków tarczycy i nadczynności tarczycy. Subkliniczna nadczynność tarczycy, powszechne i często niezdiagnozowane zaburzenie IDD, jest ściśle związana ze zwiększonym ryzykiem śmiertelności i choroby wieńcowej serca.

Co więcej, niedobór jodu w ciąży i w okresie karmienia jest powszechny w Europie i negatywnie wpływa na rozwój dziecka. Nawet łagodny i umiarkowany niedobór jodu u

matki wpływa na syntezę hormonów tarczycy i może upośledzić rozwój mózgu, funkcje poznawcze i obniża IQ potomstwa. Istotnie wzrastające zapotrzebowanie na jod w okresie ciąży e często nie jest uzupełniane poprzez spożycie pokarmów i suplementów zawierających ten mikroelement. Ze względu na brak aktualnych danych nie jesteśmy pewni skali problemu, ale badania szacunkowe wskazują, że do 50% noworodków w Europie narażonych jest na niedobór jodu.

Niedoborowi jodu można łatwo i w sposób ekonomicznie opłacalny zapobiegać przez wzbogacanie pożywienia jodem, zwykle stosując sól jodowaną. W szczególności, sól jodowana powinna zastąpić sól niejodowaną przy produkcji większości żywności, przynajmniej tam, gdzie fortyfikacja jodem nie zwiększy ryzyka nadmiernej podaży jodu. Podejście takie nie zwiększy całkowitego spożycia soli, co jest zgodne z aktualnymi zaleceniami dietetycznymi. Jednakże wprowadzenie tych zasad w życie jest wyzwaniem, zwłaszcza w Europie, ze względu na duże rozdrobnienie i niejednorodność postępowania. Konsorcjum EUthyroid gromadzi wiedzę pochodzącą z narodowych programów prewencji IDD. Krakowska deklaracja o jodzie ma na celu określenie najistotniejszych zadań dla optymalnej prewencji IDD , a gdy stosowne programy zostaną wprowadzone - wskazanie organów odpowiedzialnych za poszczególne zadania.

Aby zapewnić prawidłowe funkcjonalnie tarczycy u mieszkańców Europy

My, sygnatariusze Krakowskiej Deklaracji o Jodzie apelujemy do decydentów, urzędników publicznej opieki zdrowotnej, naukowców i opinii publicznej aby połączyli

swe siły w celu wdrożenia opracowanych strategii prewencji IDD w całej Europie, w celu osiągnięcia i zabezpieczenia odpowiedniego spożycia jodu w Europie.

W szczególności wzywamy do:

- Wprowadzenia metod prewencji IDD: Ustawodawcy i decydenci powinni skoordynować obowiązkowe powszechne jodowanie soli, aby umożliwić wolny handel wzbogacanymi w jod artykułami spożywczymi w Europie. Podobnie jodowanie paszy dla zwierząt wymaga zgody organów regulacyjnych w celu zapewnienia wolnego handlu w UE.
- Kontroli prewencji IDD: Rządy państw i instytucje zdrowia publicznego muszą regularnie przeprowadzać skoordynowane monitorowanie spożycia jodu i ocenę programów fortyfikacji, aby zapewnić optymalne zaopatrzenie ludności w jod.
- Wsparcia dla zapobiegania IDD: Naukowcy wraz z pracownikami opieki zdrowotnej, organizacjami pacjentów, przemysłem i opinią publiczną powinni wspierać działania niezbędne do utrzymania skuteczności programów zapobiegania niedoborowi jodu (IDD), dostosowując je do szybko zmieniających się warunków życia i świadomości społecznej problemu.

Metody zapobiegania IDD

Powszechne jodowanie soli

Powszechne jodowanie soli jest preferowaną strategią zapobiegania IDD, zalecaną przez WHO, UNICEF i Światową Sieć Jodową (ang. Iodine Global Network – IGN) jako najbardziej ekonomicznie opłacalna i skuteczna metoda. Promocja powszechnego

jodowania soli nie jest sprzeczna z działaniami zmierzającymi ku ograniczeniu spożycia soli celem zapobiegania nadciśnieniu tętniczemu jako czynnikowi ryzyka choroby wieńcowej. Ograniczenie dziennego spożycia soli do poniżej 5 g i zapewnienie wystarczającej podaży jodu we wzbogaconej w jod soli może być realizowane wspólnie aby zapewnić optymalny stan zdrowia społeczeństwa.

- Odpowiedzialność ustawodawcza i wykonawcza: rządy państw oraz urzędy odpowiedzialne za zdrowie publiczne
- Odpowiedzialność za produkcję i kontrolę jakości: przemysł spożywczy

Zasada obowiązkowej profilaktyki

- Choć brakuje dowodów naukowych klasy A, programy zapobiegawcze realizowane poprzez obowiązkowe powszechne jodowanie soli są przedkładane nad programy dobrowolne ze względu na lepszą kontrolę, wyższą efektywność i niższe koszty.
- Odpowiedzialność za decyzje: rządy państw oraz urzędy odpowiedzialne za zdrowie publiczne
- Odpowiedzialność za zapewnienie dowodów: naukowcy

Stopień fortyfikacji jodem

Optymalna ilość jodu do fortyfikacji soli musi być oparta na aktualnych wynikach badań monitorujących i oceniających skuteczność.

- Odpowiedzialność za decyzje: rządy państw urzędy odpowiedzialne za zdrowie publiczne

- Odpowiedzialność za dostarczenie aktualnych danych: naukowcy

Ujednolicenie/harmonizacja strategii na poziomie międzynarodowym

Globalizacja ekonomii i intensywny międzynarodowy handel artykułami spożywczymi sprawiają, że ujednolicenie/harmonizacja narodowych programów zapobiegania IDD jest ważnym priorytetem w Unii Europejskiej wspierającym wymianę wolnorynkową. Obecnie Unia Europejska stanowi niejednolity rynek z różniącymi się regulacjami narodowymi odnośnie nośników jodu (jodek lub jodan potasu) i metod zapobiegania IDD (programy lub dobrowolne). To zachęca przemysł spożywczy do dostarczania niejodowanych produktów w celu uniknięcia barier handlowych. Z wyjątkiem Islandii w państwach członkowskich Unii Europejskich i w państwach kandydujących do Unii Europejskiej cała sól sprzedawana i używana do celów spożywczych powinna być wzbogacana ogólnie ustaloną minimalną ilością jodu. Zastosowanie uzgodnionej minimalnej zawartości jodu w soli pozwoli na bezpieczną i efektywną poprawę spożycia jodu w całej Unii Europejskiej. W poszczególnych państwach członkowskich byłoby dozwolone dostosowywanie zawartości jodu w zależności od stopnia niedoboru jodu na ich obszarze, z zastrzeżeniem, że lokalnie wymagana zawartość jodu w soli będzie równa lub wyższa niż ogólnie ustalona wartość minimalna.

- Odpowiedzialność za decyzje: narodowe i unijne urzędy odpowiedzialne na handel i zdrowie publiczne

Kontrola programu zapobiegania IDD

Monitorowanie zaopatrzenia w jod

Programy IDD osadzone są w środowisku szybko zmieniających się nawyków żywieniowych, produktów spożywczych i regulacji prawnych. Spożycie jodu w społeczeństwach podlega wpływowi wielu czynników obejmujących: zmieniające się nawyki żywieniowe, zawartość soli jodowanej w żywności, zróżnicowanej efektywności kampanii informacyjnych, jak i poprawek do regulacji prawnych. Istnieje potrzeba prowadzenia regularnych badań monitorujących, które muszą być reprezentatywne dla badanej populacji i muszą dostarczać wiarygodnych wyników.

- Odpowiedzialność za zapoczątkowanie i finansowanie badań monitorujących: rządy państw oraz urzędy odpowiadające za zdrowie publiczne
- Odpowiedzialność za dostarczenie aktualnych danych: naukowcy

Ocena

Monitorowanie nie może zastąpić oceny programów zapobiegania IDD, która jest oparta na obserwacji pierwotnych wyników strategii prewencyjnej, w tym trendów w zachorowalności na choroby tarczycy i związanego z nimi leczenia. Należy zapewnić adekwatne źródła danych do analizy efektywności i monitorowania potencjalnych efektów ubocznych.

- Odpowiedzialność za regulacje prawne i finansowanie: rządy państw oraz urzędy odpowiedzialne za zdrowie publiczne

- Odpowiedzialność za dostarczenie adekwatnych danych: rejestry publiczne, towarzystwa ubezpieczeń zdrowotnych, szpitale, apteki, itp.
- Odpowiedzialność za dostarczenie aktualnych danych: naukowcy

Standaryzacja i ujednoczenie/harmonizacja

Naukowcy muszą być świadomi potencjalnych błędów w swoich badaniach.

Monitorowanie i analiza wyników muszą być standaryzowane aby zapewnić wiarygodne dane dla podejmowania opartych o fakty decyzji o postępowaniu. Dane powinny być zharmonizowane tak dalece jak to możliwe aby zwiększyć międzynarodową porównywalność różnych programów zapobiegania IDD i aby określić kraje stanowiące punkty odniesienia.

- Odpowiedzialność: naukowcy, ośrodki gromadzące dane do analizy efektów programu zapobiegania

Działania towarzyszące programowi zapobiegania IDD

Komitety doradcze

Potrzebne są struktury, które będą wspierać rządy i urzędy odpowiedzialne za zdrowie publiczne w przyjęciu odpowiedzialności i wykonywaniu ich zadań. Komitety doradcze powinny obejmować główne osoby i organizacje działające na rzecz zapobiegania IDD, w tym tyreologów, epidemiologów, ekonomistów zdrowia, pediatrów, ginekologów, dietetyków, specjalistów od komunikacji interpersonalnej, organizacje pacjentów, przedstawicieli przemysłu i grup konsumenckich.

- Odpowiedzialność za wprowadzenie i finansowanie: rządy państw i urzędy odpowiedzialne za zdrowie publiczne

Kampanie informacyjne

Programom zapobiegania IDD, zwłaszcza tym nieobowiązkowym muszą towarzyszyć publiczne kampanie informacyjne.

- Odpowiedzialność za wprowadzenie i realizację: rządy państw i urzędy odpowiedzialne za zdrowie publiczne
- Odpowiedzialność za doradztwo dla rządów i urzędów odpowiedzialnych za zdrowie publiczne oraz za dostarczanie faktów i informacji: naukowcy, dietetycy, lekarze, organizacje pacjentów, przemysł

Udziel nam poparcia:

My, sygnatariusze Krakowskiej Deklaracji o Jodzie prosimy o wsparcie wszystkie osoby i organizacje zainteresowane w Europie i poza nią aby gromadziły środki i wiedzę, aby przyszłe pokolenia mogły zrealizować swój pełny potencjał bez żadnych ograniczeń wynikających z narażenia na niedobór jodu.